

- [O nama](#)
- [U medijima](#)
- [DOKUMENTI](#)
- [TONOVI](#)



[Obris.org](#)

Obrana i sigurnost

- [Istaknuto](#)
- [Regija »](#)
- [Europa »](#)
- [NATO »](#)
- [Svijet »](#)
- [Predstavljamo](#)

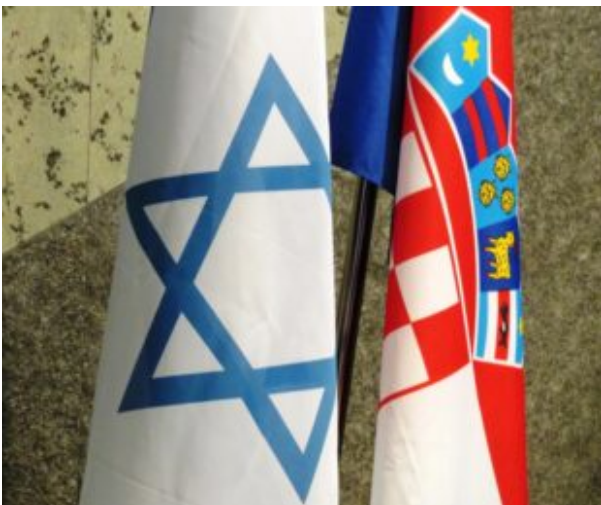
Subscribe via [RSS Feed](#)

- [Obrana](#)
- [Sigurnost](#)
- [Unutarnji poslovi](#)

- [Vanjska politika](#)
- [Krise](#)
- [Misije](#)
- [Sabor](#)
- [Vojna industrija RH](#)
- [Ostalo](#)

Hrvatska, Istaknuto, Obrana, [Vanjska politika](#) | 31/12/2022, 23:06 [Edit this post](#)

Izrael i Hrvatska – avioni Barak, cyber i strateške veze



Odnosi Republike Hrvatske i Države Izrael dugo su bili turbulentni te obilježeni povijesnim sporovima. Naime, iako je Izrael priznao Hrvatsku još 16. travnja 1992. godine, pitanja odnosa prema temi Nezavisne Države Hrvatske iz vremena 2. Svjetskog rata, te stavova pokojnog predsjednika Franje Tuđmana prema Židovima, dovela su do toga da sve do 4. rujna 1997. među dvije države nije bilo diplomatskih odnosa. Tek je poseban pregovarački postupak, proveden u Budimpešti, doveo do zatopljavanja, u okviru kojeg je Hrvatska posebno izrijekom osudila zločine ustaša u NDH, a i sam Franjo Tuđman se obvezao na revizije pojedinih svojih stavova. Tim je temeljem onda 22. travnja 1998. i prvi veleposlanik Države Izrael (Nathan Meron) predao Zagrebu svoje vjerodajnice. No, dok je Hrvatska odmah krenula uspostavljati svoje veleposlanstvo u Tel Avivu, Država Izrael je odnose sa službenim Zagrebom vodila iz Beča sve do 8. rujna 2005. godine – kada je konačno i u Zagrebu otvoreno veleposlanstvo na čelu s veleposlanikom Shmuelom Meiomom. Svemu tome je prethodio već i dolazak izraelske delegacije na inauguraciju predsjednika Stjepana Mesića u Zagrebu 18. veljače 2000. godine, kao i prvi posjet izraelskog predsjednika Hrvatskoj (Moshe Katsav u srpnju 2003.). Tijekom prvih deset godina diplomatskih odnosa, međudržavni sporazumi su se pretežito sklapali na temu olakšavanja diplomatskog i drugog prometa, kulturne i gospodarske suradnje, te pitanja Holokausta – čemu je krajem rujna 2006. pomoglo i sklapanje „**Ugovora između RH i Države Izrael o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu**“. Dobru putanju odnosa potvrdio je i posjet Shimona Peresa (kao potpredsjednika Vlade Države Izrael) Zagrebu krajem travnja 2007. godine, kada se naglasak stavilo na znanstvenu suradnju u nastajanju.



Sve to je postavilo osnove za jačanje odnosa, koje bilježimo nakon posjeta sada izraelskog predsjednika Shimona Peresa Hrvatskoj u srpnju 2010. godine, kada je bio i u Jasenovcu, te onda i uzvratnog posjeta Izraelu hrvatskog predsjednika Ive Josipovića u veljači 2012. godine, kada je on i ponovio isprike za zločine protiv Židova u vrijeme Drugog svjetskog rata. Na to se krajem 2014. bilježi i sklapanje „**Memoranduma o suglasnosti između Državne uprave za zaštitu i spašavanje RH i Uprave za vatrogastvo i spašavanje Države Izrael**“, kao prve naznake novih odnosa i na širem području nacionalne sigurnosti obiju država. Za javnost su ti sigurnosni te obrambeni aspekti suradnje ipak ozbiljnije krenuli tijekom ljeta 2015. godine, kada se prvo čulo o namjeri [izraelskog sudjelovanja u hrvatskoj obnovi eskadrije borbenih aviona](#), da bi nepunih mjesec dana kasnije, u srpnju 2015. i tadašnja predsjednica Kolinda Grabar Kitarović posjetila Izrael te Yad Vashem, tamošnji službeni memorijalni centar posvećen žrtvama Holokausta.

Krajem studenog 2016. [prilično su zapaženo hrvatski vatrogasni zrakoplovi pomagali Izraelu tijekom velikih požara](#), a u siječnju 2017. se na to nadovezalo i sklapanje „**Zajedničke izjave o namjeri između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Države Izraela o suradnji u području sprječavanja katastrofa i reagiranja u hitnim situacijama**“ – dokumenta sastavljenog temeljem Memoranduma iz 2014 i potpisanog [prigodom posjeta Izraelu hrvatske delegacije](#) u kojoj su, uz premijera Plenkovića, bili i tadašnji ministar obrane Damir Krstičević te potpredsjednik Hrvatskog sabora Milijan Brkić. Iako se već tada naznake budućih suradnji na polju zaštite i spašavanja – posebno s hrvatske strane – obavijalo velom tajnosti, kasniji konkretni učinci tu su bili i ostali slabo vidljivi (ako su i postojali). Slično je u praksi prošla i [samostalna dvodnevna posjeta Izraelu ministra obrane Krstičevića krajem ožujka 2017. godine](#) – za koju se tada službeno isticalo sklapanje „**Memorandum o razumijevanju u području obrane**“, iako je ona već vidljivo bila u svjetlu buduće hrvatske nabave borbenih aviona.



Benjaamin Netanyahu u hrvatskom protupožarnom avionu – početak priče o hrvatskoj kupovini Baraka

Iako su u ljeto 2017. vatrogasni avioni Hrvatskog ratnog zrakoplovstva opet pomagali gasiti požare u Izraelu, a krajem rujna je [Zagreb pohodio i tadašnji izraelski ministar obrane Avigdor Lieberman](#), kompletni odnosi dviju država su se tijekom iduće dvije godine zapravo i vrtjeli oko borbenih aviona, dok su sve druge teme u fokus upadale tek povremeno i sporadično. Sve [od otvaranja inozemnih ponuda 2. listopada 2017. godine](#), kada je postalo jasno da se izjednačeno razmatra rabljene i nove zrakoplove, pa do [dovršetka evaluacije ponuda 1. prosinca 2017. godine](#) – postalo je jasno da Izrael tu ima jake karte, posebno među obrambenim krugovima u Zagrebu. I dok se već [u siječnju 2018. godine, nakon susreta Plenkovića i Netanyahuua u Davosu](#), čulo da napreduje posao s izraelskim rabljenim F-16 – malo je onda bilo iznenađenih kada se 29. ožujka 2018. službeno odabralo izraelsku ponudu kao najbolju. No, za razliku od 28. svibnja 2021. godine (kada se RH odlučila za francuske avione Rafale) – Ministarstvo obrane RH se [28. ožujka 2018. ipak](#)

odlučilo održati specijaliziranu dugu konferenciju za medije o tadašnjem odabiru izraelske ponude borbenih aviona kao najpovoljnije. Tom se prigodom predstavilo i ishode ocjenjivanja ponuda po kriterijima, gdje je uz financijsku povoljnost izraelske ponude rabljenih aviona pred novima ipak posebno u oči upalo vrednovanje strateške vojne suradnje s Državom Izrael iznad one tradicionalno bitne sa Sjedinjenim Američkim Državama. Naravno, tom zaključku se u praksi nije naziralo osnove, usprkos upornom službenom širenju priča o brojnim projektima koji samo što nisu krenuli, od kojih je velika većina i do danas ostala tek mrtvim slovom na papiru.



Kad državni vrh misli da je uspješno zaključilo posao....

No problemi po pitanju hrvatskog pribavljanja rabljenih izraelskih borbenih aviona F-16 Barak tek su počeli njihovim odabirom s hrvatske strane. Naime, nakon odabira krenulo je pregovaranje konkretnoga ugovora – u okviru kojeg je trebalo pribaviti i potrebne dozvole Sjedinjenih Američkih Država kao originalnog proizvođača ove opreme. I dok se s jedne strane uvjeravalo RH da je sve u redu, iz samih SAD ustrajno su stizala upozorenja kako se do takvih dozvola baš i neće stići tako lako – budući je potrebno te letjelice nanovo uskladiti s NATO standardima, te onda još i riješiti njihovo bitno produženje letnih resursa u iznimno zahtjevnom postupku obnove. Sve to nije ujedno spriječilo održavanje niza prigodnih aktivnosti RH i Izraela tijekom ljeta 2018. godine – gdje je posebno bio zapažen državnički posjet velikog izraelskog izaslanstva u Hrvatsku krajem srpnja 2018. godine, kada je bila organizirana i prigodna konferencija obrambenih industrija, da bi tadašnja predsjednica zaključila kako „Sigurno možemo reći kako ovdje nije samo riječ o prodaji vojne opreme, nego i prvom koraku ka dugotrajnom strateškom odnosu Hrvatske i Izraela“. Sve to je nepunih tjedan dana kasnije bilo okrunjeno i slijetanjem izraelskih aviona F-16 Barak u Hrvatsku te njihovim preletom iznad Knina 5. kolovoza 2018. tijekom službene proslave VRO „Oluja“.



No u tim formalno trostranim razgovorima (Izrael-Hrvatska-SAD) oko dozvola za isporuku originalno američkih borbenih aviona iz Izraela u Hrvatsku, koji su u praksi zapravo bili dvostrani (Izrael-SAD) – Republika Hrvatska se pokazala lakovjernom, te prilično nevještom u tumačenju brojnih tehničkih i političkih upozorenja koja se moglo čuti (ako se to htjelo). Nažalost, tim je temeljem onda do početka 2019. postalo jasno kako stvarno sklapanje ugovora o kupoprodaji borbenih zrakoplova zapravo i neće biti moguće – radi izostanka usuglašavanja Izraela i SAD po pitanju „Third Party Transfer“ dozvola za tu vojnu opremu – što je Zagrebu bilo potvrđeno 10. siječnja 2019. godine. Tada je u Zagrebu izraelska delegacija predvođena Ehudom „Udijem“ Adamom, generalnim direktorom izraelskog

Ministarstva obrane, i Mishelom Ben Baruchom (direktorom SIBAT-a), svoje [hrvatske partnere i službeno izvijestila](#) „da suprotno preuzetoj odgovornosti, nažalost, ne može ishoditi odgovarajuće odobrenje Sjedinjenih Američkih Država za isporuku izraelskih aviona F-16 Barak Republici Hrvatskoj“. Pri tome, na opće začuđenje ozbiljnijih promatrača, hrvatska je strana ustvrdila i kako čitava propast ovog pokušaja velike obrambene kupovine ipak [nije uzrokovala baš nikakvih šteta ili troškova](#) – tako da za nju onda niti nema odgovornih na bilo kojoj strani. Službeno poništavanje vezanih odluka izvedeno je onda dan kasnije, u petak 11. siječnja 2019. godine, tijekom namjenski održane telefonske sjednice Vlade RH, a ujedno se ipak čulo još i da „Ministarstvo obrane i dalje je otvoreno za suradnju i razvoj odnosa s Ministarstvom obrane partnerske Države Izrael“.



Vježba “Sky Angels” – jedna od rijetkih u kojoj su sudjelovali izraelski i hrvatski vojnici nakon proplog posla s avionima

Naravno, ovakav razvoj situacije ipak je imao konkretnih posljedica na obrambene odnose dviju država, ako ništa drugo – a ono prestankom ozbiljnog spominjanja i onih brojnih te nejasno ocrtanih potencijalnih projekata suradnje – kao što se u javnosti više nije uočavalo ni provedbu vojnih vježbi tipa „[Sky Angels](#)“ [iz studenog 2018. godine](#), kada su u Izraelu s brojnim partnerima vježbali i hrvatski specijalisti za borbeno traganje i izvlačenje zračnim sredstvima. Pa ipak, i tijekom ostatka 2019. godine moglo se uočiti sklapanje „[Sporazuma između Vlade RH/Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost i Vlade Države Izraela/Ministarstva obrane Izraela o zaštiti klasificiranih podataka](#)“ u lipnju, kao i „[Sporazuma između Vlade RH i Vlade Države Izraela o suradnji na području javne sigurnosti](#)“ te „[Memoranduma o suglasnosti između Vlade RH i Izraelske nacionalne uprave za kibernetiku Države Izrael o suradnji u području kibernetičke sigurnosti](#)“ iz sredine rujna te godine. Ujedno, Izrael je formalno sudjelovao i u ponovljenom postupku hrvatske kupovine borbenih aviona tijekom 2020. godine – [predajući ponudu 9. rujna](#) – da bi [ostalo nejasno je li ta država na kraju sudjelovala i u davanju „najboljih i konačnih ponuda“ \(BAFO\)](#) 11. studenog te godine.



Ipak, dok je još trajalo odlučivanje RH o ponudama za borbene avione (gdje se [28. svibnja 2021. izabralo francuski Rafale](#)) nastavljen su nastojanja za održavanjem kakve-takve razine aktivnih međudržavnih odnosa Hrvatske i Države Izrael. U tom je kontekstu 28. prosinca 2020. godine još sklopljen i „[Memorandum o suglasnosti između Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske i Ministarstva vanjskih poslova Države Izraela o strateškom partnerstvu](#)“. No, zanimljivo da se time strateške odnose s Izraelom, gdje mnogima na pamet prvo i osnovno pada suradnja u obrani i nacionalnoj sigurnosti, ipak rješava među vanjskoposlovnim resorima – za

razliku od Francuske, gdje su takve dokumente sklapali premijeri i predsjednici, te Velike Britanije gdje su strateški odnosi dogovarani na razini ministara obrane.

Konačno, treba spomenuti i da će Republika Hrvatska tijekom 2023. predsjedavati Međunarodnim savezom za sjećanje na holokaust (International Holocaust Remembrance Alliance – IHRA), u što je ušla 2005. godine. Ujedno, kao članica IHRA-e Hrvatska je podržala i donošenje pravno neobvezujuće Radne definicije antisemitizma 2016. godine, te je prevela i objavila Preporuke IHRA-e o učenju i poučavanju o holokaustu. Njih se primjenjuje u obrazovanju učitelja, dok je i saborski Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu početkom 2020. godine svojim zaključkom pozvao javne institucije te civilno društvo na promicanje ove Radne definicije.

Za detaljniju analizu tematike strateškog partnerstva Republike Hrvatske i Države Izrael upitali smo i doc. dr. sc. Roberta Barića s Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu, koji u izraelskom djelovanju na jugoistoku Europe prepoznaje tri osnovna cilja:

„Kada se govori o izraelskom djelovanju na području JI Europe, njime se nastoje ostvariti tri cilja: (1) jačanje utjecaja među članicama EU i zemljama-kandidatima po pitanju izraelsko-palestinskog sukoba (traženje saveznika unutar EU po ovom pitanju, što je Netanyahuova strategija od kraja 2017. godine; koja do danas nije napuštena), (2) promoviranje izraelskih ekonomskih interesa (ovdje važnu ulogu ima izraelski izvoz oružja i vojne opreme), te (3) – praćenje situacije po pitanju jačanja radikalnog islama (ovdje je u posebnom fokusu stanje na području Zapadnog Balkana). Tu Izrael ima dobro razvijenu obrambenu i sigurnosnu suradnju sa Srbijom, razvija istu sa Makedonijom, a ima i snažne ekonomske te obrambene veze sa Rumunjskom i Bugarskom. Ali strateško partnerstvo (u smislu specijalnog odnosa između dvije države, zasnovanog na strateškoj konvergenciji interesa na političkom, sigurnosnom i ekonomskom području a time i zajedničkom djelovanju obje strane na ovim područjima) postoji samo sa Grčkom (razvijena obrambena, obavještajna i ekonomska suradnja). Što se tiče Zapadnog Balkana, izraelska strana naglašava da im je u regiji glavni partner Srbija, te da razvijaju odnose s Albanijom i Makedonijom, a u zadnje vrijeme fokus je na razvoju odnosa sa Kosovom. O Hrvatskoj ni riječi...“.

Tim temeljem on ne vidi „strateško partnerstvo“ Izraela i RH na području obrane i nacionalne sigurnosti, navodeći: „Gdje je konvergencija ciljeva, interesa i načina djelovanja na ovom području? Sve se svodi na izraelske pokušaje prodaje naoružanja i vojne opreme (bez nekog uspjeha) i opće fraze o povezanosti bez ikakvog konkretnog sadržaja“.

Naime, sagledavanjem odnosa po pitanju javnih nabava za potrebe obrane, te općih geopolitičkih ili ekonomskih veza Hrvatske i Izraela, Barić zaključuje:



„Nije mi poznato (osim borbenih stanica za BOV Patria) da imamo bilo kakav sklopljeni posao na obrambenom području. Pogledajte spomenuta tri motiva izraelskog djelovanja, koja su bila i temelj za neuspjeli pokušaj prodaje aviona F-16 Barak (posebno pitanje ekonomskih interesa, odn. interesa izraelske obrambene industrije). Gdje je tu bio hrvatski interes? Ista je situacija po pitanju suradnje na geopolitičkom području. Osim općih fraza nema ničeg konkretnog. I na ekonomskom području nema neke razvijene

suradnje – Izrael je 2021. godine u Hrvatsku izveo robe u vrijednosti od tek 21,28 milijuna USD (prema UN COMTRADE bazi podataka), dok hrvatsku vrijednost izvoza u Izrael uopće nisam uspio ustanoviti...“.

***Ovaj tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja kvalitetnog novinarstva Agencije za elektroničke medije**

Recommend [Sign Up](#) to see what your friends recommend.

Vežani Tekstovi:

1. **F-16 otišli, polemike ostale (8)**
2. **Vanjski poslovi, branitelji i obrana kroz oči Vlade RH (7)**
3. **SAD, Hrvatska i borbeni avioni F-16 (7)**
4. **Francuski veleposlanik: razvijamo istinsko strateško partnerstvo (7)**
5. **Hrvatska i Francuska – četvrtak je “Dan D” (7)**

Tags: [Hrvatska](#), [Izrael](#), [obrambena suradnja](#), [strateški dokumenti](#), [vanjska politika](#)

Share:

[Tweet](#)



Author: [Igor Tabak](#)



Video prilog dana

Croatia's big day: Balkan n...



Turkish defence industry ...



Europe curbs visitors from...



Türkiye to use Black Sea g...



- [01.1.2023. - Euronews - Hrvatska u schengenskoj zoni i s eurom](#)
- [31.12.2022. - TRT - Turska vojna industrija](#)
- [30.12.2022. - France24 - Covid tjera EU na nove kontrole došljaka iz Kine](#)
- [29.12.2022. - TRT - Nova turska plinska polja na Crnom moru](#)



- [O nama](#)
- [U medijima](#)
- [DOKUMENTI](#)
- [TONOVI](#)

Copyright © 2023 — [Obrana i sigurnost](#). All Rights Reserved Designed by [WP200M](#)

Content Protected Using [Blog Protector](#) By: [PcDrome](#).